

**БАГАТОРІЧНА ДИНАМІКА ЧИСЕЛЬНОСТІ ЛИСИЦІ ЗВИЧАЙНОЇ
(*VULPES VULPES* LINNAEUS, 1758) НА ТЕРЕНАХ ЗАКАРПАТТЯ**

Желіцькі І.Й.

*Закарпатський угорський інститут ім. Ференца Ракоці II
площа Кошута, 6, м. Берегово, Закарпатська область, Україна*

Лисиця представляє великий інтерес як об'єкт дослідження з точки зору її мисливсько-промислового значення та важливого біологічного фактора обмеження чисельності гризунів – шкідників сільського і лісового господарства; відоме також її епідеміологічне значення.

Динаміка чисельності лисиці не однакова у різні періоди часу. На початку 80-х років ХХ століття спостерігалось поступове зростання її чисельності з піком у 1984 році. Після зростання мав місце сильний спад – більш ніж на 1000 особин. На цьому мінімальному рівні чисельність лисиці протрималась до 1989 року, після чого її кількість й далі падала, досягши наступного мінімуму в 1994 році, коли було зареєстровано 3100 особин на території Закарпатської області. У наступні роки чисельність лисиці стрімко зростала і в 1998 році обліковано вже 5600, а в 2001 – 6898 особин. Як бачимо з 1994 до 2001 рр. кількість лисиць зросла більше, ніж у два рази. Подібну тенденцію спостерігаємо й зараз.

На чисельність популяцій лисиці звичайної суттєво впливають кормові умови, тобто чисельність гризунів. За даними О.В. Корчинського (1993) у 1981 році відбувся спалах чисельності мишоподібних усіх комплексів, після чого через рік спостерігається незначне збільшення кількості особин лисиці. У цей період від весни до осені відносна чисельність гризунів зросла у 9 разів із переважанням полівки звичайної. Проте максимум чисельності лисиць спостерігається тільки у 1984 році. Відомо, що після року спалаху гризунів слідують роки їх депресії. Це означає, що кормова база лисиці погіршується. Очевидно, що депресія гризунів у вказані роки не була довготривалою, що власне і зумовило пік лисиці у 1984 році. Зниження чисельності лисиці, яке розпочалося з 1989 року й тривало до 1994 року можна пояснити відсутністю спалахів чисельності гризунів у цей період, а отже слабою кормовою базою лисиці. Починаючи з 1994 року відбулося наростання чисельності дрібних гризунів. Причому, за останні 8 років кількість їх утримується на досить високому рівні. Очевидно це є основною причиною стабільного росту чисельності лисиці, яке спостерігається і нині.

Отже, значне підвищення чисельності гризунів призводить до збільшення кількості особин у популяціях лисиці. Але разом з тим, різке підвищення чисельності лисиць обмежує кількість особин гризунів, що викликає негативний зворотній зв'язок.

У останні роки, зважаючи на заборону добування, чисельність лисиці на території Закарпаття за нашими даними зростає. Це явище можна пояснити й відносно високою чисельністю гризунів польового комплексу, особливо полівки звичайної.